

**ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS TARNYBOS
2005 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

MISIJA – padėti Savivaldybės tarybai valdyti ir naudoti Savivaldybės turta, lėšas ir kitus išteklius

VIZIJA – padėti Savivaldybės tarybai vykdyti kontrolę, įgyvendinant savivaldybės funkcijas

VERTYBĖS:

objektyvumas
viešumas
profesinis tobulėjimas
teisėtumas
nepriklausomumas
komandinis darbas

Kontrolieriaus tarnyba, vykdydama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnį, parengė ataskaitą Šilutės rajono savivaldybės tarybai, kuriai yra atsakinga, paaiškinti Kontrolieriaus tarnybos veiklos rezultatus.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos darbo rezultatai skirti Tarybai, audituojamiems subjektams ir piliečiams.

Kontrolieriaus tarnybos veiklos tikslas – prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas.

Pagrindinė šio tikslo priemonė – išorės auditas. Kontrolieriaus tarnybos darbe akcentuojame, kad mūsų prioritetas – audito kokybė. Atliekant auditą vadovaujamesi Valstybinio audito reikalavimais ir Valstybės kontrolės metodikomis. Ypatingas dėmesys skiriamas sudarant metinį veiklos planą, parenkant auditams temas, nustatant reikšmingiausias sritis.

Atlikdami finansinius auditus, siekėme bendravimo ir tarpusavio supratimo su įstaigų darbuotojais, rodėme iniciatyvą, kad iki finansinės atskaitomybės sudarymo būtų ištaisytos padarytos klaidos, o finansinėse ataskaitose pateikti duomenys rodytų tikrą ir teisingą padėtį. Tačiau finansinio audito tikslas yra ne tik pareikšti nuomonę dėl finansinės atskaitomybės, bet ir įvertinti audituojamo subjekto vidaus kontrolę.

Turėdamos vidaus auditorių kvalifikaciją ir patirtį kontrolės srityje, galime vertinti įstaigų vidaus kontrolę, vidaus kontrolės sistemos patikimumą. Įstaigų vadovams pateikiame rekomendacijas, kaip tobulinti valdymą ir diegti finansų valdymo ir kontrolės sistemas. Siekiame pagilinti vadovų suvokimą apie kontrolės aplinką ir padėti jiems suprasti rizikos vertinimo ir valdymo reikšmę.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnybai keliami dideli profesiniai reikalavimai – išmanyti buhalterinę apskaitą, būti analitiku, ekspertu, psichologu, vadybininku, mokėti pritaikyti teisės aktus savo darbe. Todėl svarbu nuolat teoriškai ir praktiškai tobulėti.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnyboje dirba tik dvi valstybės tarnautojos. Mažas specialistų skaičius neleidžia auditus atlikti didesniu mastu.

Tarnybos žmogiškieji ištekliai, kasmet didėjant rajono biudžeto apimtims, yra pernelyg maži, kad būtų įgyvendintos įstatymo nuostatos ir kas penkeri metai būtų audituoti visi Savivaldybei priklausantys subjektai. Kontrolieriaus tarnybos darbuotojų skaičius (2) nesikeičia, o rajono biudžetas 2000 – 2005 m. atitinkamai didėjo nuo 54,8 mln. Lt iki 75,7 mln. Lt. Žmogiškųjų išteklių padidinimas didele dalimi priklauso nuo rajono politikų supratingumo, gerų norų. Galime pasidžiaugti, kad beveik visi Tarybos nariai domisi, gilinasi į Lietuvos Respublikos įstatymus, teisės aktus, todėl „politinių užsakymų“ audituoti vieną ar kitą įstaigą negauname.

Kaip biudžetinės įstaigos darbuotojams, be pagrindinio darbo – auditų atlikimo, mums tenka dirbti kitus papildomus darbus. Į bendrą tarnybos darbų struktūrą įeinanti raštvedyba, archyvas, strateginio plano, biudžeto išlaidų sąmatos rengimas ir kt. reikalauja didelių darbo laiko sąnaudų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir teisės aktais, vykdant pagrindines ir papildomas Kontrolieriaus tarnybos darbo funkcijas, buvo parengti ir kontrolierės įsakymais patvirtinti šie dokumentai: Kontrolieriaus tarnybos veiklos plano sudarymo taisyklės; Audito kokybės valdymo taisyklės; Tarnybos vidaus tvarkos taisyklės; Audito dokumentų rengimo, įforminimo ir tvarkymo taisyklės; Finansinio audito sudėtingumo vertinimo tvarka.

2005 metais patikrinta iš viso per 60 procentų Savivaldybės biudžeto lėšų ir turto.

Įvertinant Savivaldybės Kontrolieriaus tarnybos veiklos plano konkrečių priemonių vykdymą pažymėtina, kad du planuoti veiklos auditai neatlikti. Kontrolieriaus tarnyba atliko 6 finansinius auditus, 1 finansinis auditas dar atliekamas, pateikta išvada dėl paskolos.

Savivaldybės tarybai 2005 metais parengtos trys privalomos išvados:

- Išvada dėl Savivaldybės 2004 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos;
- Išvada dėl Savivaldybės nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos;
- Išvada dėl Savivaldybei patikėjimo teise valdomo valstybės turto ataskaitos.

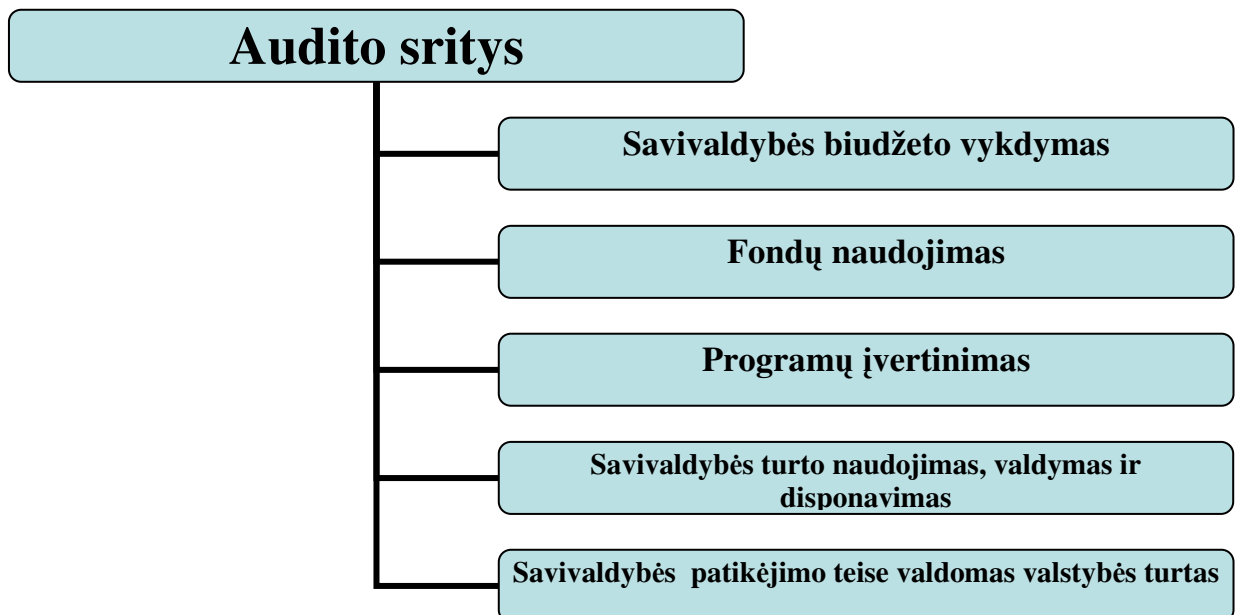
Kontrolieriaus tarnyba įstaigų vadovams pateikė 34 išsamias išvadas ir 37 rekomendacijas. Visų tikrinimų ir auditų ataskaitos apsvaistytos Kontrolės komitete. Ataskaitose

nurodyti įstaigų veiklos trūkumai ir nustatytas terminas, per kurį turi būti pašalinti teisės aktų neatitikimai.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba – Savivaldybės kontrolės ir audito institucija

Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnis:
Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba prižiūri, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas.

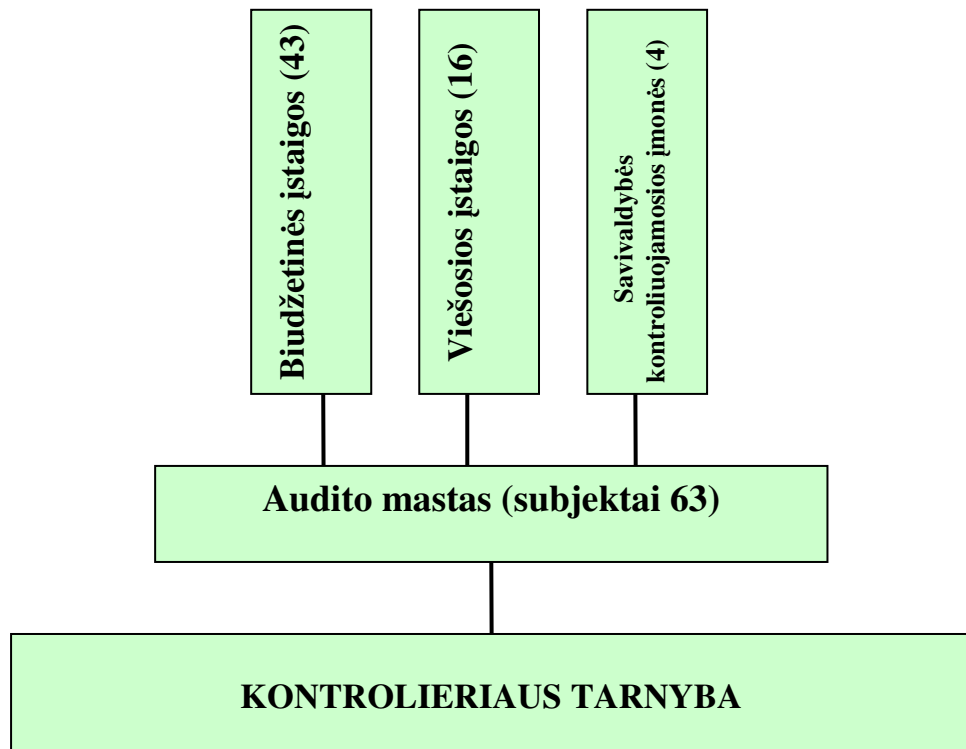
Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos audituojamos sritys:

Atliekant auditus siekiama:

- Įvertinti biudžetinių įstaigų finansinę atskaitomybę;
- Įvertinti Savivaldybės biudžeto vykdymo apyskaitą;
- Patikrinti, kaip naudojamos biudžeto lėšos;
- Kontroliuoti, kaip apskaitomas ir valdomas Savivaldybės bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas;
- Įvertinti vidaus kontrolės sistemos patikimumą.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos audito subjektai:

Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba informuoja Tarybą, Kontrolės komitetą, Savivaldybės administracijos direktorių, kaip laikomasi įstatymų, naudojant Savivaldybės biudžeto lėšas.

Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba, kaip ir kitos audito institucijos, neturi teisės bausti, neturi vykdomosios valdžios įgaliojimų. Tačiau mes pareiškiamo nuomonę apie subjektų finansines ataskaitas, siekiame, kad ateityje būtų išvengta klaidų, sustiprinta vidaus kontrolė, padidintas veiklos efektyvumas. Esant būtinumui, Savivaldybės kontrolierius priima sprendimus dėl neištaisytų teisės aktų pažeidimų.

Savivaldybės Kontrolieriaus tarnybos specialistai:

- Dirba dvi valstybės tarnautojos, turinčios aukštąjį universitetinį išsilavinimą ir vidaus auditorių kvalifikaciją;
- Vienai tarnautojai 2005 metais mokymusi vidutiniškai teko 53 valandos. Kvalifikacija kelta ir profesiniai gebėjimai gilinti seminaruose šiomis temomis:
- Darbo apmokėjimo aktualijos
  - Finansinio audito ataskaitos ir išvados rengimo ypatumai
  - Veiklos audito metodikos taikymas atliekant auditą

- Savivaldybių biudžeto įvykdymo apyskaitų ir turto ataskaitų audito ir išvadų dėl jų aspektai
- Veiklos audito ataskaitos ir išvados rengimo ypatumai
- Veiklos audito metodikos taikymas savivaldybėse
- Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų ir viešųjų sveikatos priežiūros įstaigų buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sudarymo ir pateikimo taisyklės

Savivaldybės kontrolieriaus tarnybos darbo rezultatai

Finansiniai auditai

Finansinis auditas informuoja audito ataskaitų naudotojus, ar galima pasitikėti finansine atskaitomybe, ar ji parodo tai, kas iš tikrųjų įvyko tuo laikotarpiu, ar tai, kas įvyko, yra leistina, teisėtai apskaičiuota bei pateikta.

1. Įvertinta Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaita. Audito metu peržiūrėti dokumentai, atliktos rodiklių kitimo ir palyginimo analizės, praversti pokalbiai su atsakingais už biudžeto vykdymą darbuotojais. Biudžeto įvykdymo apyskaitos vertinimą sudarė: pajamos, išlaidos, įsiskolinimai, paskolos, dotacijos ir bendra išvada dėl biudžeto įvykdymo ir apyskaitos.

Rajono 2004 metų patikslintas pajamų planas - 73676,8 tūkst. Lt, įvykdymas - 75712,2 tūkst. Lt arba 102,7 procentai. Į biudžetą gauta 2587,9 tūkst. Lt viršplaninių pajamų. Per pastaruosius ketverius metus Savivaldybės biudžeto pajamos turėjo tendenciją didėti.

Biudžeto išlaidų planas – 73676,8 tūkst. Lt, įvykdymas - 73124,3 tūkst. Lt arba 99,2 procentai.

Savivaldybės kreditorinis įsiskolinimas 2005-01-01 – 16,0628 mln. Lt. Nustatyta, kad dideli įsiskolinimai susidarė vykdant pirkimus, neatsižvelgiant į bendras finansines galimybes, nesilaikant finansinės drausmės.

Debitorinis įsiskolinimas 2005-01-01 – 868,6 tūkst. Lt. Esant dideliems kreditoriniams įsiskolinimams, vykdomi išankstiniai apmokėjimai už prekes ir paslaugas.

Audito metu nustatyta, kad į bendrą paskolų sudėtį neįtraukta ilgalaikė paskola 320 tūkst. Lt. Nepakankamai buvo dedama pastangų paskoloms sumažinti. Dažnai keičiamos paskolų sutarčių sąlygos, nukeliant kreditų grąžinimo terminus. Buvo atkreiptas dėmesys į nuomojamus automobilius. Kontrolieriaus tarnybos nuomone, automobilių sutartys savo turiniu yra finansinė nuoma, kadangi jų pagrindu prisiimami įsipareigojimai, kurie galėtų būti atvaizduoti Savivaldybių skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų ataskaitoje (Forma Nr.-3sav.) ir būtų laikomi skoliniais įsipareigojimais.

Buvo nustatyta, kad parengtos tvarkos ir taisyklės įgyvendinamos tik iš dalies, todėl silpninama įstaigos vidinė kontrolė.

Audito ataskaitoje pateikėme 15 išvadų ir 9 rekomendacijas.

Biudžeto įvykdymo apyskaitos audito išvada, kurioje pareikšta Kontrolieriaus tarnybos nuomonė, buvo svarstyta Tarybos komitetuose, Taryboje.

2. Savivaldybės administracijoje atliktas auditas dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto 2004 metų ataskaitų.

Audito metu nustatyta:

- dėl neteisingo turto priskyrimo sąskaitoms ir subsąskaitoms susidarė 67,2 tūkst. Lt neatitikimas, tačiau laiku išsiaiškinus, bendru sutarimu šis neatitikimas buvo ištaisytas;

- dėl neaiškių priežasčių į ataskaitą (Forma Nr.3-sav.) ir į Savivaldybės turto 2004 metų ataskaitą VT-02 neįtraukta 320 tūkst. Lt paskola (2005-01-01);

- turto ataskaitoje neapskaityti rajono viešosioms įstaigoms savivaldybės skirti daliniai įnašai - 2,12 mln. Lt;

- viešosios įstaigos, pažeisdamos Viešųjų įstaigų įstatymą, neišdavė dalininkams įnašų vertę patvirtinančių dokumentų;

- nepakankamai dedama pastangų iš patalpų nuomos susigrąžinti skolas;

- administracijos direktoriaus tvarkos, taisyklės, įsakymai, reglamentuojantys savivaldybės turto valdymą, naudojimą ir apskaitą yra vykdomi tik iš dalies.

Savivaldybės administracijai pateiktos 6 išvados ir 6 rekomendacijos, į kurias buvo atsižvelgta, nustatyti pažeidimai ir neatitikimai ištaisyti.

3. Savivaldybės administracijoje atliktas auditas dėl Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2004 metų ataskaitos.

Audito metu nustatyta:

- švietimo įstaigų Valstybės turto ataskaitose (VT-01) neteisingai atvaizduotas valstybės perduotas Savivaldybės nuosavybės turtas dėl šių priežasčių: ne visų valstybės turto perdavimo-priėmimo aktų duomenys įtraukti į ataskaitas, įstaigų buhalteriai neteisingai klasifikuoja sąskaitas, subsąskaitas, ilgalaikis nematerialusis turtas parodomas kaip trumpalaikis turtas, todėl neteisėtai sumažinama ilgalaikio turto suma.

- Nustatyti švietimo įstaigų ilgalaikio materialiojo turto neatitikimai per 51,0 tūkst. Lt. Šie neatitikimai atitaisyti patikslintose ataskaitose.

Paminėtina tai, kad daugumos mokyklų balansuose, pateiktuose Finansų ir biudžeto skyriui, nebuvo įtrauktas valstybės perduotas patikėjimo teise valdyti turtas – 54,2 tūkst. Lt Lt.

Pateiktos 5 rekomendacijos, neatitikimai ištaisyti.

Savivaldybei nuosavybės teise priklausančio turto bei Savivaldybės patikėjimo teise valdomo valstybės turto 2004 metų ataskaitų auditų išvados apsvarstytos Tarybos komitetuose, Taryboje.

4. Finansinio audito Žemaičių Naumiesčio vidurinėje mokykloje metu nustatyta, ar finansinės ataskaitos parodo tikrą ir teisingą būklę, ar jos sudarytos remiantis teisės aktais. Audituočių asignavimų dydis iš viso sudarė 2,49 mln. Lt.

Finansinio audito tikslui pasiekti buvo iširta vidaus kontrolė, įvertinta kontrolės aplinka, atliktos savarankiškos procedūros. Finansinės atskaitomybės vertinimui ir išvadai pagrįsti audito metu buvo paruošta 19 darbo dokumentų, pateikti tarpiniai raštai mokyklos direktoriui ir vyriausiajai buhalterei.

Audito metu buvo įvertinta vidaus kontrolės sistema, kuri apima visas taisykles ir procedūras, kurias taiko mokyklos vadovas ir atsakingi darbuotojai, kad užtikrintų veiksmingą vadovavimą, įskaitant valdymo politiką, turto apsaugą, klaidų ir apgaulės išankstinį nustatymą ir prevenciją, apskaitos registrų teisingumą bei patikimos finansinės informacijos parengimą.

Mokyklos direktorius ir vyriausioji buhalterė buvo supažindinti su rekomendacijomis „Dėl vidaus kontrolės nustatytų trūkumų“.

Atlikus kontrolės testus, patikrinus Žemaičių Naumiesčio vidurinės mokyklos buhalterijoje darbuotojams nustatytų koeficientų, priedų, darbo užmokesčio ir atostoginių priskaitymų, išskaitymų, išmokėjimų, šių ūkinių operacijų atvaizdavimo apskaitos registruose ir atskaitomybės ataskaitose teisingumą, neatitikimų nenustatyta.

Patikrinus turto buvimą natūroje, finansinėje atskaitomybėje ir ataskaitose, mokykloje rasta nepaženklinto, sandėliuojamo, seniai nenaudojamo ir netinkamo naudoti, bet nenurašyto, neparodyto metinės atskaitomybės ataskaitose turto. Nepaženklinto ilgalaikio turto - 17,72 tūkst. Lt, užbalansinėje sąskaitoje neparodyto turto – 16,72 tūkst. Lt.

Nustatyta, kad ilgalaikio turto – 7,73 ha žemės, esančios po Žemaičių Naumiesčio ir Degučių mokyklų pastatais, perdavimo, registravimo dokumentai nesutvarkyti.

Finansinio audito ataskaitoje pateiktos 6 rekomendacijos, į kurias mokyklos administracija atsižvelgė ir iš dalies ištaisė.

Kontrolieriaus tarnybos pareikšta nuomonė dėl finansinės atskaitomybės – sąlyginė.

5. Finansinio audito metu Vainuto vidurinėje mokykloje atlikus išankstinį tyrimą, sudarytas audito planas ir paruoštos darbo užmokesčio ir ilgalaikio turto audito programos. Audituočių asignavimų dydis iš viso sudarė - 2,98 mln. Lt. Finansinio audito tikslui pasiekti buvo iširta vidaus kontrolė, įvertinta kontrolės aplinka, atliktos savarankiškos procedūros. Finansinės atskaitomybės vertinimui ir išvadai pagrįsti audito metu buvo paruošta 28 darbo dokumentai, pateikti tarpiniai

raštai mokyklos direktoriui ir vyriausiajai buhalterei. Nustatyta, kad kontrolės aplinka, kurią sudaro bendras vadovybės požiūris, veiksmai, liečiantys vidaus kontrolės sistemą bei jų svarbą įstaigai, yra gera. Taikomos kontrolės procedūros, kurios papildo kontrolės aplinkos tvarką ir procedūras, direktoriaus numatytos konkrečioms mokyklos tikslams pasiekti yra pakankamai veiksmingos. Tai pasiekta abipusio ir supratingo bendradarbiavimo su audituojamu subjektu pastangomis.

Vainuto vidurinės mokyklos buhalterijai skirtų asignavimų faktinės išlaidos neviršijo kasinių išlaidų. 2005 metų finansinėje atskaitomybėje ir apskaitos registruose asignavimų, skirtų darbo užmokesčiui, kasinės ir faktinės išlaidos parodytos teisingai. Darbo užmokesčio apskaitos srityje taikomos vidaus kontrolės procedūros yra pakankamai veiksmingos, vidaus kontrolės sistema gera.

Vertinant vidaus kontrolės sistemą ilgalaikio turto srityje darytina išvada, kad kontrolės sistema veikia patenkinamai. Audito metu iš viso užpajamuota 20,2 tūkst Lt turtas, tačiau neparodytas apskaitoje, metinėje atskaitomybėje. Nebetinkamas, morališkai pasenęs, nepataisomai sugedęs ilgalaikis turtas, mažavertis inventorių keletą metų sandėliuojamas - nenurašinėjamas. Todėl yra rizika, kad kontrolė gali kartais būti nevykdoma, kontroliuojama tik tam tikru lygiu arba iš dalies.

Audito ataskaitoje pateikėme 5 rekomendacijas ir 5 išvadas.

Vainuto vidurinės mokyklos finansinio audito išvadoje pateikta Kontrolieriaus tarnybos nuomonė apie finansinės atskaitomybės ataskaitas yra sąlyginė.

6. Atliktas finansinis auditas Švėkšnos „Saulės“ vidurinėje mokykloje. Audituoju asignavimų dydis iš viso sudarė 4,573 mln. Lt. Finansinės atskaitomybės vertinimui ir išvadai pagrįsti, audito metu buvo paruošta 19 darbo dokumentų, pateikti tarpiniai raštai mokyklos direktorei ir vyriausiajai buhalterei.

Audito metu buvo įvertinta vidaus kontrolės sistema, kuri apima visas taisykles ir procedūras, kurias taiko mokyklos vadovas ir atsakingi darbuotojai, kad užtikrintų veiksmingą vadovavimą, įskaitant valdymo politiką, turto apsaugą, klaidų ir apgaulės galimybes išankstinį nustatymą ir prevenciją, apskaitos registru teisingumą bei patikimos finansinės informacijos parengimą. Mokyklos direktorei ir vyriausiajai buhalterei buvo pateiktos rekomendacijos „Dėl vidaus kontrolės nustatytų trūkumų“.

Atlikus kontrolės testus, patikrinus Švėkšnos „Saulės“ vidurinės mokyklos buhalterijoje darbuotojams nustatytų koeficientų, priedų, darbo užmokesčio ir atostoginių priskaitymų, išskaitymų, išmokėjimų, šių ūkinių operacijų atvaizdavimo apskaitos registruose ir atskaitomybės ataskaitose teisingumą, neatitikimų nenustatyta. Darbo užmokesčio apskaitos srityje taikomos vidaus kontrolės procedūros yra pakankamai veiksmingos, vidaus kontrolės sistema gera. Atliekant auditą, dalyvauta inventorizacijoje pagal turto laikymo vietą. Buvo patikrintas faktiškai

mokykloje esantis ilgalaikis materialusis ir ilgalaikis nematerialusis turtas. 2005 metų apskaitos registruose neapskaitytas, finansinėje atskaitomybėje neparodytas ilgalaikis materialusis turtas – 2,7 tūkst. Lt.

Švėkšnos „Saulės“ vidurinės mokyklos atskaitomybėje apskaityti pastatai, tačiau žemė, esanti po pastatais apskaitoje ir atskaitomybėje, neįrašyta. Šis ilgalaikis turtas – 8,555 ha žemės - balanse ar užbalansinėje sąskaitoje neapskaitytas.

Turto apskaitos srityje vidaus kontrolės sistema veikia patenkinamai.

Švėkšnos „Saulės“ vidurinės mokyklos finansinio audito išvada apie finansinio audito ataskaitas yra sąlyginė.

Audito ataskaitoje pateiktos 4 rekomendacijos ir 4 išvados.

7. 2005-12-21 pradėtas finansinis auditas Šilutės pirmojoje gimnazijoje dar tęsiamas, formuojama nuomonė apie finansinę atskaitomybę.

8. Kontrolieriaus tarnyba, vadovaudamasi Vietos Savivaldos įstatymu, Tarybai pateikė išvadą dėl 2 mln. Lt paskolos pratęsimo. Šios paskolos sutartis su banku pasirašyta 2000-12-20. Tvirtinant 2005 metų rajono biudžetą nebuvo numatytos lėšos kreditinės linijos paskolai gražinti, nes negauta pakankamai lėšų savarankiškomis funkcijoms finansuoti. Palūkanų norma už faktiškai panaudotas kreditinės linijos paskolas nustatyta 5,66 procentai metinių palūkanų. 2005 metais už šios paskolos naudojimą bankui sumokėta 22,2 tūkst. Lt palūkanų. Savivaldybės paskolų limitas 2005-10-01 - neviršytas, išnaudota 20,5 procento. Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba, atsižvelgusi į šios paskolos būtinumą, kad būtų užtikrintas būtinausių poreikių finansavimas, pasiūlė Tarybai pratęsti paskolos kreditinę liniją.

Analizuojant audito metu nustatytus pažeidimus pastebėta, kad kiekvienais metais jų mažėja, tačiau didžiausia klaidų aptikimo rizika išlieka – buhalterinės apskaitos ūkinių įvykių ir operacijų registravimo, turto registravimo ir atvaizdavimo balanse ir prie jo pridedamose formose, turto ataskaitų rengimo srityse.

Visos audituotos įstaigos turi parengusios ir pasitvirtinusios Apskaitos politiką, tačiau dažnai atskirų tvarkų nuostatos nėra pritaikytos veiklai įgyvendinti. Dažnai pasitaiko, kai tvarkos ir taisyklės prieštarauja pagrindiniams šalies įstatymams ir teisės aktams.

Kontrolieriaus tarnyba, būdama Savivaldybių Kontrolierių asociacijos nare, glaudžiai bendradarbiauja, dalyvauja jos rengiamuose seminaruose, pasitarimuose, išsiaiškina iškilusias problemas ir klausimus.